УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум Кликните да бисте почели унос текста.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију
Кликните да бисте почели унос текста.
Одлуком Кликните да бисте почели унос текста. Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанта "Кликните да бисте почели унос текста.".

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. др Јелена Филиповић, редовна професорка Филолошког факултета Универзитета у Београду (датум избора у звање: 30. децембар 2010)
2. др Анђелка Пејовић, редовна професорка Филолошког факултета Универзитета у Београду (датум избора у звање: 15. Децембар 2016)
3. др Ксенија Шуловић, ванредна професорка Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду (датум избора у звање: 16. новембар 2017)

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Ивана Георгијев рођена је 1988. године у Београду где је завршила основну школу и Прву гимназију. Дипломирала је 2011. године на Катедри за иберијске студије Филолошког факултета, где је завршила и мастер студије 2012. Године. 2013. је завршила мастер студије на Факултету политичких наука (смер *Новинарство*). Током студирања је била стипендисткиња Министарства просвете. Сарадница је у настави на Катедри за иберијске студије Филолошког факултета Универзитета у Београду од 2012. године. Од 2015. године ради у Институту Сервантес као професорка шпанског језика. Повремено се бави консекутивним превођењем. Области њеног научног интересовања су социолингвистика, сефардске студије, примењена лингвистика, студије културе и рода. До сада је објавила више оригиналних научних и стручних радова у домаћим часописима и учествовала на конференцијама и семинарима у земљи. Говори шпански и енглески језик.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

- Георгијев, Ивана. (у штампи) „Љубав и новац у српским и шпанским паремијама“. *Живи језици: часопис за стране језике и књижевности*, 2/2017. Београд: Друштво за стране језике и књижевност Србије.
- Георгијев, Ивана. „Табуи и еуфемизми као пример когнитивног културног модела: СМРТ у српском и шпанском језику”. *Наслеђе, часопис за књижевност, језик, уметност и културу*, XII/ 30. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2015, стр. 221-230.
- Георгијев, Ивана. „Крајњи домет у усвајању другог језика: приближавање компетенцији изворног говорника“. *Савремена проучавања језика и књижевности*: З*борник са VI научног скупа младих филолога Србије*, одржаног 22. марта 2014. године. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2015, стр. 427-435.
- Георгијев, Ивана. „Темпоралност и аспектуалност у српском и шпанском језику”. *Речи, часопис за језик,*

књижевност и културолошке студије, година VI/број 7. Београд: Факултет за стране језике Алфа универзитета, 2014, стр. 56-67.

- Георгијев, Ивана. „Табу теме у савременој настави страних језика са посебним освртом на шпански језик". *Иновације у настави, часопис за савремену наставу*, XXVII/ 4. Београд: Учитељски факултет, 2014, стр. 92-100.
- Георгијев, Ивана. „Делатне заједнице и језичка промена: перцепција родно осетљивог српског језика у књижевном превођењу". *Књиженство, часопис за студије књижевности, рода и културе*, IV/ 4, 2014.
- Георгијев, Ивана. „Улога штампе у очувању етничког и културног идентитета сефардских заједница на југословенском тлу: Весник јеврејске сефардске вероисповедне општине". *Свеске: књижевност, уметност, култура*, XXV/ 113, Панчево, 2014, стр. 100-107.
- Георгијев, Ивана. „Улога акултурације у процесу усвајања J2 код имиграната". *Липар, часопис за књижевност, језик, уметност и културу*, XV/ 53, Крагујевац: Универзитет у Крагујевцу, 2014, стр. 229-240.
- Georgijev, Ivana: „Revitalizacija hebrejskog jezika: sociolingvistički pristup uspešnoj jezičkoj revitalizaciji". *CASCA, časopis za društvene nauke, kulturu i umetnost,* II/1, 2013.

Коауторски радови

- Đuričić, Milica i Georgijev, Ivana. "Propuestas metodológicas para la enseñanza de los tabús y los eufemismos en el aula de español como lengua extranjera". *HISPSERB2014*: zbornik radova sa Prvog nacionalnog skupa hispanista održanog 28. i 29. novembra 2014. godine. Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet, 2016, str. 273-283.
- Ђуричић, Милица и Георгијев, Ивана. „Преглед истраживања из контрастивне анализе шпанског и српског језика". *Липар, часопис за књижевност, језик, уметност и културу*, XVI/ 58. Крагујевац: Универзитет у Крагујевцу, 2015, стр. 211-220.
- Ђуричић, Милица и Георгијев, Ивана. „Еманципација жена на Балкану у 19. и 20. веку: контрастивна анализа улога Српкиња и Сефарткиња у модернизацијским процесима". *Књиженство, часопис за студије књижевности, рода и културе*, III/ 3, 2013.
- Đuričić, Milica i Georgijev, Ivana. „Interkulturna kompetencija u nastavi španskog kao izbornog jezika: elementi hispanske kulture u udžbenicima *Prisma* od nivoa A1 do B1". *Komunikacija i kultura online*, IV/ 4, 2013, str. 65-78.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидаткиња Ивана Георгијев испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

За ментора је предложена др Јелена Филиповић, редовна професорка Филолошког факултета у Београду, Катедра за иберијске студије.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

Filipović, Jelena & Ivana Vučina-Simović. 2012. El judeoespañol de Belgrado: un caso paradigmático de los Balcanes. *Hispania*, 95(3): 495-508.

M23

Filipović, Jelena. 2011. Gender and power in language standardization of Serbian. *Gender and Language.* 5(1): 111-131.

M23

Filipović, Jelena. 2015. Transdisciplinary approach to language study. The complexity theory perspective. London: Palgrave Macmillan.

M11

Filipović, Jelena & Ivana Vučina Simović. 2016. La construcción de género y de la identidad sefardí en las novelas autobiográficas de Rosa Nissán y Gordana Kuić. En: P. Díaz Mas & M. Sánchez Pérez (eds). *Mujeres sefardíes lectoras y escritoras (siglos XIX-XXI).* Madrid: Iberoamericana Editorial Vervuert: 261-276.

M14

Filipović, Jelena. 2014. Identity construction through discursive practices and code-switching in autobiographic fictional narratives by Rosa Nissán and Gordana Kuić, In: S. Gudurić, (ed.), *Jezici i kulture u vremenu i prostoru 3*. Novi Sad: Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, pp. 405-415

M14

Филиповић, Јелена. 2016. Лаж, превара, филозофија морала и наративна мрежа Малих радости суботе Александра Мекол Смита [Lie, deception, philosophy of ethics and the narrative network of The comforts of muddy Saturdays by Alexander McCall Smith]. *Култура [Culture]*, 150: 12-43.

M51

Комисија сматра да проф. др Јелена Филиповић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област критичке социолингвистике и когнитивне антропологије.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе *Когнитивни културни модели: ‚љубав‘ у српским и шпанским паремијама* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме:

Љубав у српским и шпанским паремијама, као илустрација когнитивних културних модела присутних у српској и шпанској говорној заједници, представљају предмет овог научног истраживања. Фокус рада је на пословицама и изрекама које се својим значењем могу довести у везу са овим појмом.

Интердисциплинарни приступ који у обзир узима постулате когнитивне антропологије (пре свега концепт когнитивних културних модела) и критичке социолингвистике представља окосницу овог научног истраживања, како би се понудило једно шире схватање и тумачење односа између језика, когниције и културе у српској и шпанској говорној заједници. Рад представља компаративну интердисциплинарну анализу појма љубави у српским и шпанским паремијама.

Когнитивна антропологија се бави питањем организације културног знања са претпоставком да је то знање које деле сви чланови одређене заједнице (*shared knowledge*) и које се налази у културним моделима, а дефинише се као „прототипичан след догађаја у поједностављеном свету“ (Holland & Quinn, 1995: 32). Концепт когнитивних културних модела, присутан у лингвистичким истраживањима, „позајмљен“ је из когнитивне антропологије. Паремије, као лингвистичке форме које ће се у раду користити

за илустрацију когнитивних културних модела, осликавају истовремено и језичку али и друштвено условљену димензију српске и шпанске заједнице, па ће се анализи приступити и из перспективе критичке социолингвистике. Како Феркло (Fairclough, 2001: 4) наводи, критичка социолингвистика тежи да истражи друштвену интеракцију усмеравајући се на њене лингвистичке елементе, али у исто време тежи да укаже на детерминанте у систему друштвених односа који су најчешће скривени, као и на скривене ефекте које те детерминанте могу имати на систем.

Полазиште за рад представља идеја да се језик може боље разумети ако се посматра у корелацији са културом и не може се посматрати искључиво на основу универзалних параметара већ они варирају од једне заједнице до друге, у складу са специфичним културним и друштвеним обележјима сваке заједнице (Filipović, 2009: 110). Значај културе за бављење друштвено-језичким темама једна је од основних идеја у овом раду: културу треба схватити као нешто што особа мора да зна или у шта мора верује да би се понашала и функционисала на начин који је прихватљив осталим члановима заједнице (Goodenough, 1957: 167). Та културна знања нису хаотична, случајна или насумична (Bender, Hutchins & Medin, 2010: 375). Један од предуслова за успешно функционисање чланова неке заједнице јесте поседовање структурисаног и хијерархијски организованог друштвеног знања које се налази у *културним моделима*, а то знање нам је потребно како бисмо изговарали културно прихватљиве ствари и били прихваћени као чланови неке друштвене заједнице (Holland & Quinn, [1987] 1995: 4-5).

Осим културних модела у српској и шпанској паремиологији у чијој основи се налази концепт љубави, предмет истраживања је и „директивна снага културних модела“ (енгл. *directive force of cultural models*), коју Д’Андраде (D’Andrade, 1984) дефинише као потребу или обавезу да се на одређен начин делује: ако нам културни модели помажу да разумемо свет око нас, мишљење да ти културни модели поседују дирекривну снагу значило би да нам они, на основу културног знања које стичемо у процесу социјализације и индивидуализације, одређују и како треба да се понашамо и којим циљевима треба да тежимо. Квин и Холанд (Quinn & Holland, 1987: 13) истичу да су нам идеје о томе шта је исправно и шта је неизбежно у великој мери дате путем културних модела, који добијају директивну снагу кроз јединствено појединачно искуство, или кроз она искуства која су заједничка и која дели велики број чланова неке заједнице.

Интердисциплинарни приступ анализи директивне снаге културних модела поменутих појмова у српској и шпанској говорној заједници, са фокусом на паремије као део језичког и културног наслеђа, могао би да истакне могуће тачке укрштања језика, културе и когниције и пружи потпуније схватање језичких, културолошких и друштвених феномена у српском и шпанском друштву.

Досадашња компаративна истраживања директивне снаге културних модела у српској и шпанској заједници ограничена су на неколицину радова (Filipović, 2009; Filipović (u štampi)) због чега је и препозната потреба за научним истраживањем из ове области. У својој књизи, Филиповић (Filipović, 2009) се бави директивном снагом културних модела кроз анализу интернационалног мотива, пореклом из германистике,

у српској и шпанској усменој књижевности. Мотив се базира не шеми *отмица девојке/лукавство девојке/убиство отмичара/самоубиство девојке*. Окосницу рада представља концепт културног модела породичне части и породичног морала у српском и шпанском средњовековном друштву. Још једна од тема којом се ова ауторка (Filipović (u štampi)) бави су и варијације у усменим наративима које се однесе пре свега на садржај, и којима се приступа из перспективе когнитивне социолингвистике, когнитивне лингвистике и когнитивне антропологије. Идеја овог рада је да се варијације у усменој књижевности могу лако објаснити уз помоћ когнитивних културних модела. Радови који се баве српским и шпанским паремијама такође су малобројни. Пејовић (2014) кроз анализу паремија у српском и шпанском језику указује на улогу ових језичких и културних форми у етнолингвистичким истраживањима. Иста ауторка (Пејовић, 2013) се бави и темом конституисања етичких вредности на примеру српских и шпанских паремија, водећи се идејом да је једна од основних одлика паремија „казивање општих истина“ због чега се њиховом анализом може увидети начин исказивања етичких вредности у поменутим језицима и културама.

Због чега су, као корпус релевантан за бављење когнитивним културним моделима, одабране *пословице и изреке* о љубави у српском и шпанском језику? На који начин паремије могу да сведоче о сличностима и разликама између два језика и две културе? Да ли оне осликавају културно-историјски контекст, као и социолингвистичке и когнитивно-антрополошке аспекте једне заједнице?

Пословица је „сажета, завештајна формулација искуства, језгровито изречено опажање прихваћено у традицији“ (Živković, 2001). Пејовић (2014: 201-202) наводи да нам паремије (пословице и изреке) „језгровито и сликовито преносе слике и дешавања из прошлости, на којима је заснована наша садашњост, а на којој, опет, почива и наша будућност, па на њој и будућност нових генерација“ и истиче да свака заједница генерише сопствене паремије прилагођене специфичним околностима, географском, друштвеном и другом амбијенту. Одликује их и прагматичност па се међу њима могу пронаћи савети, упозорења, алузије. Паремије, ако је њихова употреба у опадању, чини посебним за једну језичку и културну заједницу то што важе за право језичко и културно благо, и односе се на практично све сфере које су човеку блиске и ситуације у којима може да се затекне.

Разлог за одабир оваквог корпуса почива на идеји да су пословице, како наводи Вајт (White, [1987] 1995), лингвистичке форме које могу пружити одређен ниво уверљивости и убедљивости тиме што у „упаковане“ као „културна мудрост“ (*cultural wisdom*). Исти аутор (White, [1987] 1995: 151-152) такође наводи да се пословице сматрају ризницом народне мудрости и стилизоване изреке за које се претпоставља да представљају здраворазумско у свакодневном животу. Идеја да пословице представљају генерализовано знање, примењено на тумачење појединих догађаја, указује на то да оне могу да нам пруже информације о културним моделима. Мисли изнете у пословицама представљају „добро познате истине“ а начин на који оне, когнитивно и језички, добијају таква значења може нам пружити увид у организацију културних модела који се налазе у њиховој основи. Пословице дају тумачење одређених радњи или догађаја у оквиру општег, заједничког модела понашања и оне се баве моралом, вредновањем и обликовањем правца

деловања. Самим тим, било да су вредносне тврдње које су присутне у пословицама експлицитне или имплицитне, такве тврдње пословицама дају директиву снагу у виду препорука за жељени правац деловања. Директивна снага лежи у томе што пословице имају ефекат сугестија, препорука или наредби.

У складу са горе наведеним одликама пословица, ауторка рада сматра да као језичка форма представљају релевантан корпус за анализу когнитивних културних модела, имајући у виду да паремије представљају део говорног језика и самим тим су репрезентативне на нивоу целе заједнице. Ауторка полази од идеје да се идеје и обрасци који се у паремијама „крију“ не односе искључиво за одређени слој друштва (дефинисан полом, годиштем, степеном образовања, професијом) већ су пословице и изреке, а самим тим и когнитивни културни модели који леже у њиховој основи, универзалног карактера.

Ауторка се у овом раду неће бавити пореклом пословица јер многе од њих можемо пронаћи у различитим језицима, већ је критеријум за одабир присуство на географском подручју Србије и Шпаније. Заступљеност пословица и њихова присутност у савременом писаном и усменом дискурсу такође излази из опсега овог рада и неће бити предмет анализе. Ауторка се у раду води идејом да нам пословице и изреке „језгровито и сликовито преносе слике и дешавања из прошлости, на којима је заснована наша садашњост, а на којој, опет, почива и наша будућност, па на њој и будућност нових генерација“ (Пејовић, 2014: 201), па се путем пословица неке идеје, обрасци, етичке вредности и норме преносе „с колена на колено“.

За бављење темом когнитивних културних модела конструисаних око појма љубави као корпус су одабране пословице и изреке које су на тлу Шпаније и Србије сакупљали и тумачили разни паремиолози. Шта је то што повезује Србију и Шпанију и које су то вредности које ове две земље и ова два друштва деле? У свом раду о родним перспективама у школском и образовном дискурсу у Србији и Шпанији, Јелена Филиповић (Filipović, 2013: 226) истиче да ове две земље јесу имале различит друштвени и политички развој у другој половини XX века и на почетку овог века, али су у дугом временском периоду постојале сличности када су у питању њихови друштвено-културни системи и породични патријархални системи.

Претпоставка ауторке овог истраживања јесте да без обзира на географску удаљеност, у одређеној мери различит историјски и друштвени развој условљен историјским догађајима и друштвено-културним појавама (о чему ће више бити речи у посебном поглављу рада), овде две земље поседују многе тачке спајања и деле исте или сличне вредности, када је виђење љубави у питању.

Мотивација за одабир Србије и Шпаније је, пре свега, сазнајна, а предмет истраживања је одабран са идејом да у академској сфери буду заступљеније теме о когнитивним културним моделим и компаративна социолингвистичка истраживања са фокусом на ове две земље, са циљем да се пруже неки нови увиди у вези са српским и шпанским друштвено-културним контекстом, као допуна већ постојећим истраживањима. Оваквим поређењем ауторка рада жели да осветли неке нове аспекте у начину поимања света који су били или су и даље присутни у српској и шпанској заједници, и укаже на сличности и разлике у когнитивним културним моделима утканим у језичко, културно и друштвено делању Срба и Шпанаца.

Мотивација за одабир *љубави* као централног појма анализе лежи у претпоставци ауторке о његовој универзалности односно идеји да је љубав дубоко укорењена у наше физичко и духовно искуство, које је универзално. О појму љубави су писани бројни академски радови (в. Goode, 1959, Giddens, 1992, Shaver, Morgan & Wu, 1996, Goodwin, 1999, Hatfield & Rapson, 2002, Lindholm, 2006, Felmlee & Sprecher, 2006, Karandashev, 2015). Људи у многим културама доживљавају снажне емоције које можемо препознати као љубав (Lindholm, 2006). Љубав је универзална емоција коју доживљава много људи, у различитим историјским периодима и у већини култура света (Karandashev, 2015), а као емоција је веома цењена у различитим културама (Goodwin, 1999) због чега представља тему од значаја у готово сваком друштву (Felmlee & Sprecher, 2006). Љубав је вишедимензионалан феномен који је различито посматран у различитим временима и различитим културама (в. Hatfield & Rapson, 2002) и образац љубави се налази у великом броју друштава - љубав је елемент друштвеног деловања и, стога, друштвене структуре (Goode, 1959). Иако је љубав универзална емоција коју доживљава већина људи, у различитим историјским епохама и у разним светским културама, она се манифестује на различите начине јер култура има утицај на концепције људи када је љубав у питању. Дакле, љубав је универзална али и културно условљена (Karandashev, 2015). Један број аутора (в. Shaver, Morgan & Wu, 1996) се у својим радовима залаже за идеју да љубав треба посматрати као основну емоцију, попут беса, туге, среће и страха. Иако су мишљења подељена о томе да ли је љубав једна од основних емоција, јасно је да љубав заузима централно место када је у питању емоционални аспект друштвене интеракције (Felmlee & Sprecher, 2006).

Љубав је, управо због свог универзалног карактера, и одабрана као мотив који ће бити центар анализе. Полазећи од идеје да је он присутна у култури, религији, језику и усменој књижевности српске и шпанске заједнице, предмет овог истраживања је да покаже да се овај појам и лингвистички манифестује на сличне начине. Даља анализа установила би постојање културних модела и њихову директивну снагу. На оваквом виђењу појма *љубави* се темељи и претпоставка да ће одабрани српски и шпански корпус понудити довољан број примера у циљу илустровања постојања културних модела и њихове директивне снаге.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 160 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

Литература на српском језику

- Бошковић-Стулли 1983: Bošković-Stulli, M. 1983. *Usmena književnost nekad i danas*. Beograd: Prosveta.
- Бугарски, Р. 1995. *Увод у општу лингвистику.* Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

- Бугарски 2005: Bugarski, R. 2005. *Jezik i kultura*. Beograd: XX vek.
- Вуловић, Н. 2015. *Српска фразеологија и религија: Лнгвокултуролошка истраживања*. Београд. Институт за српски језик САНУ.
- Гиденс 2003: Gidens, E. 2003. *Sociologija*. Beograd: Ekonomski fakultet u Beogradu.
- Деретић 1990: Deretić, J. 1990. *Kratka istorija srpske književnosti*. Beograd: BIGZ.
- Живковић 2001: Živković, D. (ur.). 2001. *Rečnik književnih termina* (drugo fototipsko izdanje). Banja Luka: Romanov.
- Илић 1982: Ilić, M. 1982. „Kultura“. *Sociološki leksikon*. Beograd: Savremena administracija.
- Илоуз 2015: Ilouz, E. 2015. *Zašto ljubav boli: ljubav i društvo*. Novi Sad: Psihopolis institut.
- Јовановић, Ј. 2006а. *Књига српских народних пословица I*. Београд: Научно друштво за неговање и проучавање српског језика.
- Јовановић, Ј. 2006б. *Књига српских народних пословица II*. Београд: Научно друштво за неговање и проучавање српског језика.
- Клосковска 2003: Kloskovska, A. 2003. *Sociologija kulture*. Sarajevo: Krug 99.
- Ковачевић, И. 2001. *Историја српске етнологије I*. Београд: Српски генеалошки центар.
- Љубинковић, Н. 2011. „Особеност усменог народног стваралаштва, односно народне књижевности“. *Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, за школску 2010/2011. годину* (година VI). Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, стр. 101-108.
- Марковић, Р. 1982. „Паремиолошке форме – бележења, проучавања и резултати паремиолога у Србији (Посебан осврт на пословице)“. *Усмено народно стваралаштво: Зборник радова о нашем фолклору*. Београд: Народна књига, 201-209.
- Марковић, Р. 1985. *Бокори: народне пословице на тлу Србије: погледи на живот, друштво и људске вредности: литерарно-теоријски и методичко-наставни аспекти*. Горњи Милановац: Културни центар.
- Марковић, Р. 2005. *Српске народне пословице и изреке из богате заоставштине Вука Стефановића Караџића и умотворине које је сакупио приређивач* (приредио Радул Марковић). Београд: Војноиздавачки завод / Yu marketing press.
- Матицки, М. 2007. „Пословице као основа народне Библије“. У: *Упоредна истраживања 4: српска књижевност између традиционалног и модерног – компаративни аспекти*. Уредио др Јован Бојић. Београд: Институт за књижевност и уметност, стр. 87-99.
- Мршевић-Радовић, Д. 1987.*Фразеолошке глаголско-именичке синтагме у савременом српскохрватском језику*. Београд: Филолошки факултет Београдског универзитета.
- Оутли 2005: Outli, K. 2005. *Emocije: kratka istorija*. Beograd: Clio.
- Пејовић, А. 2013. „Конституисање етичких вредности кроз паремије на примеру српског и шпанског језика“, у Мишић -Илић, Биљана и Весна Лопичић (ур.): *Језик, књижевност, вредности: језичка истраживања* (зборник радова). Ниш: Филозофски факултет, 113-124.
- Пејовић, А. 2014. „Паремије као део етнолингвистичког наслеђа“, *Гласник Етнографског*

института САНУ, 62/2: 201-214.

- Печујлић, Милић 2001: Pečujlić, M. & Milić, V. 2001. *Sociologija*. Beograd: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Пешић, Базић 2008: Pešić, M. & Bazić, J. 2008. *Sociologija*. (3. izd). Beograd: Univerzitet Singidunum.
- Пипер, П., Драгићевић, Р., Стефановић, М. 2005. *Асоцијативни речник српскога језика*. Београд: Београдска књига.
- *Речник српскохрватскога језика IV*. 1971. Нови Сад: Матица српска.
- *Речник српскога језика*. 2007. Нови Сад: Матица српска.
- Скок 1971: Skok, P. 1971. *Etimologijski rječnik hrvatskog ili srpskog jezika*. Zagreb: Jugoslavenska akdemija znanosti i umejtnosti.
- Станојевић, Д. 2015. Маскулинитет и очинство: општа скица идентитета мушкарца као очева, у: *Култура*, 148: 165-184.
- Тривић, А. 2015. *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ*. Крагујевац: Универзитет у Крагујевцу, Филолошко-уметнички факултет. (одбрањена докторска дисертација).
- Филиповић 2009: Filipović, J. 2009. Jezik i kulturni modeli. In: *Moć reči. Ogledi iz kritičke sociolingvistike*. Beograd: Zadužbina Andrejević, pp. 110-125.
- Хајмз 1980: Hajmz, D. 1980. *Etnografija komunikacije*. Beograd: BIGZ.
- Шаулић, А. 1962. *Антологија народних пословица и загонетки*. Београд: Народна књига.

Страна литература

- Álvarez Díaz, J. J. (2007). “Refranes españoles de la mujer y las armas”, *Paremia*, 16: 51-62.
- Bender, A; Hutchins, E. & Medin, D. 2010. Anthropology in Cognitive Science. *Topics in Cognitive Science*, 2 (3): 374–385.
- Bidney, D. 1953. *Theoretical Anthropology*. New York: Columbia University Press.
- Brown, P. 2006. Cognitive anthropology. In: C. Jourdan, K. Tuite (eds), *Language, Culture and Society. Key Topics in Linguistic Anthropology*. Cambridge University Press, pp. 96-114.
- Buljan, G. & Gradečak-Erdeljić, T. 2013. Where cognitive linguistics meets paremiology: a cognitive-contrastive view of selected English and Croatian proverbs. *Explorations in English Language and Linguistics*, Vol.1 (1): 63-83.
- Cantera Ortiz de Urbina, J. 1994. “Filosofía del amor en el refranero español”, *Paremia*, 3: 53-58.
- Cantera Ortiz de Urbina, J. 1995. “Más consideraciones acerca de la filosofía sobre el amor en el refranero español”, *Paremia*, 4: 99-104.
- Cantera Ortiz de Urbina, J. 1998. Refranes y sentencias en la literatura medieval española. *Paremia*, 7. Madrid.

- Cervantes Saavedra, M. D. 2001. *Segunda parte del ingenioso caballero Don Quijote de la Mancha*. Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.
- Corpas Pastor, G. 1996. *Manual de fraseología española*. Madrid: Gredos.
- Croeber, A. L. & Kluckhohn, C. 1963. *Culture. A Critical Review of Concepts and Definitions*. New York: Vintage Books, Random House.
- D'Andrade, R. G. 1981. *The cultural part of cognition*. Cognitive Science, 5, pp. 179–195.
- D'Andrade, R. G. 1982. Cultural meaning systems. In: Robert McC. Adams, Neil J. Smelser, and Donald J. Treiman (eds), *Behavioral and Social science Research. A National Resource. Part II*. Washington DC: National Academy Press, pp. 197-236.
- D'Andrade, R. G. 1984. Cultural meaning systems. In: R. A. Shweder & R. A. Levine (eds), *Culture Theory: Essays on Mind, Self and Emotion*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 88–119.
- D'Andrade, R. & Strauss, C. (eds). 1992. *Human Motives and Cultural Models*. Cambridge: Cambridge University Press.
- D'Andrade, R. G. 1995. *The Development of Cognitive Anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- D'Andrade, R. G. 2001. A Cognitivist's View of the Units Debate in Cultural Anthropology. *Cross-Cultural Research,* 35 (2), pp. 242-257.
- De la Fuente González, M A. 2004. Valor y aprendizaje de los refranes. *Tabanque*, 18: 169-188.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y.S. 2005. Introduction: The Discipline and Practice of Qualitative Research. In N. K. Denzin & Y. S.Lincoln, (eds.), *The Handbook of Qualitative Research*, 3rd Edition. London: Sage Publications, pp. 1- 32.
- Dewaele, J. M. 2015. Culture and emotional language. In: *The Routledge Handbook of Language and Culture*. Ed. By Farzad Sharifian. London and New York: Routledge, pp 357-370.
- Domínguez Barajas, E. 2010. *The Function of Proverbs in Discourse: The Case of a Mexican Transnational Social Network*. Berlin, New York: Walter de Gruyter GmbH&Co.
- Duranti, A. 1997. *Linguistic anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Duranti, A. 2003. Language as Culture in US Anthropology: Three Paradigms. *Current Anthropology*, 44 (3): 323–348.
- Duranti, A. 2009. *Linguistic Anthropology: History, Ideas, and Issues. In: Linguistic Anthropology: A Reader.* 2nd edition. Alessandro Duranti (ed.). Malden, MA: Wiley-Blackwell, pp. 1-59.
- Edwards, D. 1997. *Discourse and Cognition*. London: SAGE.
- Eriksen, H.T. 2001. *Small Places, Large Issues: An Introduction to Social and Cultural Anthropology,* 2nd edition. London: Pluto Press.
- Escandell, M. V. 2006. *Introducción a la pragmática*. 2.ª ed. Barcelona: Ariel.
- Fairclough, N. 1995. *Critical Discourse Analysis*. London: Longman.
- Fairclough, N. 1996. *Language and power*. New York: Longman Inc.

- Fairclough, N. 2001. *Language and Power* (second edition). Essex: Pearson Education Limited.
- Felmlee, D. H. & Sprecher, S. 2006. Love. In: *Handbook of the Sociology of Emotions*. Jan E. Stets and Jonathan H. Turner (eds.), 389-409. New York: Springer.
- Fernández Poncela, A. M. 1996. Estereotipos de género en el refranero popular. "De la mujer mala te has de guardar y de la buena no fiar". *Política y Cultura*, 6: 43-61.
- Fernández Poncela, A. M. 2000. *Protagonismo femenino en cuentos y leyendas de México y centroamérica*. Madrid: Narcea.
- Fernández Poncela, A. M. 2002. Papeles sociales de las mujeres en el refranero, *Revista de Folklore*, 259: 3-9.
- Fernández Poncela, A. M. 2003. El refranero y los hijos: interés o amor. Revista de Folklore, 272: 43-47.
- Fernández Poncela, A. M. 2012. Violencia, sexo, edad y refranero, *Desacatos*, 38: 139-156.
- Filipović, J. 2013a. Perspectivas de género en el discurso escolar y educativo en Espańa y en Serbia. *Colindancias*, 4: 225-234.
- Filipović, J. 2013b. Cultural models and variation in oral narratives. In: J. Nikolić & D. Soldatić (eds.). *Advances in oral literature research*. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, 329-342.
- Filipović, J. & Nikolić, J. 2007. Baladas y la balada: la oralidad desde unas perspectivas sociolingüísticas y antropológicas. *Filološki pregled*, XXXIV (2): 87-94.
- Foley, J. M. 1992. Word-power, performance and tradition. *The journal of American folklore*, 105 (417): 275-301.
- Foley, W. A. 1997. *Anthropological Linguistics: an introduction*. Oxford: Basil Blackwell.
- Geertz, C. 1966a. *Religion as a cultural system*. London: Tavistock Publications.
- Geertz, C. 1966b. The impact of the concept of culture on the concept of man, in: *Bulletin of the Atomic Scientists* (Chicago/Il./USA: The Atomic Scientists of Chicago), vol. 22 no. 4, pp. 2-8.
- Giddens, A. 1992 *The transformation of intimacy: Sexuality, love and eroticism in modern societies.* Stanford: Stanford University Press.
- González Muñoz, I. & Sevilla Muñoz, J. 2002. Perfranes relativos a las viudas, *Premia*, 11: 85-88.
- Goode, W. J. 1959. The theoretical importance of love. *American Sociological Review*, 24 (1): 38-47.
- Goodenough, W. 1957. *Cultural anthropology and linguistics.* Washington, DC: Georgetown University, pp. 167–173.
- Goodenough, W. H. 1981. *Culture, Language, and Society*, 2nd Ed., Menlo Park/CA: Benjamin/Cummings.
- Goodwin, R. 1999. *Personal relationships across cultures.* London: Routledge.
- Handwerker, W. P. 2002. "The Construct Validity of Cultures: Cultural Diversity, Culture Theory, and a Method for Ethnography". *American Anthropologist 104(1)*:106-122.
- Hatfield, E., & Rapson, R. L. 2002. Passionate love and sexual desire: Cross-cultural and historical perspectives. In: *Stability and change in relationships*. A. Vangelisti, H. T. Reis & M. A. Fitzpatrick (eds.),

pp. 306-324. Cambridge, England: Cambridge University Press.

- Herskovits, M. J. 1955. *Cultural anthropology*. New York: Knopf.
- Herskovits, M. J. 1948. *Man and His Works, the science of cultural anthropology*. New York: A. A. Knopf.
- Holland, D. & Quinn, N. [1987] 1995. *Cultural Models in Language and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Honeck, R. P. 1997. *A Proverb in Mind: The Cognitive Science of Proverbial Wit and Wisdom*. Mahwah, NJ and London: Lawrence Erlbaum.
- Hymes, D. 1971. The contribution of folklore to sociolinguistic research. *The Journal of American Folklore*, 84 (331): 42-50.
- Ibáñez Moreno, A. 2005. An Analysis of the Cognitive Dimension of Proverbs in English and Spanish: the Conceptual Power of Language Reflecting Popular Believes. *SKASE Journal of Theoretical Linguistics*, 2 (1), pp. 42-54.
- Karandashev, V. 2015. A Cultural Perspective on Romantic Love. *Online Readings in Psychology and Culture,* 5 (4).
- Lindholm, C. 2006. Romantic Love and Anthropology. *Etnofoor*, 10: 1-12.
- Lystra, K. 1989. *Searching the Heart: Women, Men, and Romantic Love in Nineteenth-Century America*. Oxford: Oxford University Press.
- Marra, M. 2015. Language and culture in sociolinguistics. In: *The Routledge Handbook of Language and Culture*. Ed. By Farzad Sharifian. London and New York: Routledge, pp 373-385.
- Mey, J. L. 2001. *Pragmatics. An Introduction*. UK: Blackwell Publishing.
- Meyer, M. 2001. Between theory, method, and politics: positioning of the approaches to CDA. In R. Wodak & M. Meyer (eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage, 14-31.
- Mieder, W. 2004. *Proverbs. A Handbook*. London: Greenwood Press.
- Mieder, W. 2008. *"Proverbs Speak Louder Than Words": Folk Wisdom in Art, Culture, Folklore, History, Literature and Mass Media*. New York: Peter Lang publishing.
- Mieder, W. 2014a. Origin of proverbs. In: *Introduction to Paremiology: A Comprehensive Guide to Proverb Studies*. Hrisztova-Gotthardt, H. & Aleksa Varga, M. (eds). Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co KG, pp. 28-45.
- Mieder, W. 2014b. *Behold the Proverbs of a People: Proverbial Wisdom in Culture, Literature, and Politics*. Jackson: University Press of Mississippi.
- Miller, G. A. 2003. The cognitive revolution: a historical perspective. *TRENDS in Cognitive Sciences*, 7 (3): 141-144.
- Milroy, L. & Gordon, M. 2003. *Sociolinguistics. Method and Interpretation*. Oxford & Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Morris, M. W. 2014. Values as the Essence of Culture: Foundation or Fallacy? *Journal of Cross-Cultural Psychology,* 45 (1): 14– 24.

- Murdock, G. P. 1945. The common denominator of cultures. In: *Science of Man in The World Crisis*, edited by R. Linton, pp. 123-142. New York: Columbia University Press.

- Norrick, N. R. 1985. *How Proverbs Mean: Semantic Studies in English Proverbs*. Berlin, New York, Amsterdam: Mouto Publishers.

- Norrick, N. R. 2014. Subject Area, Terminology, Proverb Definitions, Proverb Features. In: *Introduction to Paremiology: A Comprehensive Guide to Proverb Studies*. Hrisztova-Gotthardt, H. & Aleksa Varga, M. (eds). Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co KG, pp. 7-27.

- Paknezhad, M. & Naghizadeh, M. 2016. The Analysis of the Image Schemata in Persian and Arabic Proverbs with a Cognitive Semantics Approach. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 3 (2): 272-283.

- Palmer, G. B. & Jankowiak, W. R. 1996. Performance and imagination: Toward an anthropology of the spectacular and the mundane. *Cultural anthropology*, 11 (2): 225-258.

- Porgas Berdet, E. 1993. Cultura popular y cultura material el refranero. *Paremia*. Madrid.

- Quinn, N. & Holland, D. 1987. Culture and cognition. In: D. C. Holland & N. Quinn (eds), *Cultural models in language and thought*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 3-40.

- Real Academia Española. 2014. *Diccionario de la lengua española* (23.a ed.).

- Ritchie, J. 2003. "The Applications of Qualitative Methods to Social Research", in: *Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers*. Ritchie, J. & Lewis, J. (eds.). London: SAGE, pp. 24-46.

- Sapir, E. 1921. *Language: An introduction to the study of speech*. New York: Harcourt, Brace and company.

- Schneider, D. M. 1976. Notes toward a theory of culture. In Basso and Selby, *Meaning in anthropology*. Albuquerque: University of New Mexico Press.

- Serrano Vivero, F. 1996. Estereotipo social y refrán, *Paremia*, 5: 175-181.

- Sevilla Muñoz, J. 1993. Las paremias española: clasificación, definición y correspondencia francesa. *Paremia*, 2: 15-20.

- Sevilla Muñoz, J. 1996. Sobre la paremiología española. *Euskera*, 3: 641-672.

- Sevilla Muñoz, J. 2007. "El valor etnolingüístico de los refranes", en Germán Conde Tarrío (dir.), *El componente etnolingüístico de la Paremiología*. Fernelmnot: Editions Modulaires Européennes, 213-250.

- Sharifian, F. 2015. Language and cultureoverview. In: *The Routledge Handbook of Language and Culture*. Ed. By Farzad Sharifian. London and New York: Routledge, pp 3-17.

- Shaver, P. R., Morgan, H. J. & Wu, S. 1996. Is love a "basic" emotion? *Personal Relationships*, 3 (1): 81-96.

- Shore, B. 1996. *Culture in Mind: Cognition, Culture, and the Problem of Meaning*. New York, Oxford: Oxford University Press.

- Snape, D. & Spencer, L. 2003. "The Foundations of Qualitative Research", in: *Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers*. Ritchie, J. & Lewis, J. (eds.). London: SAGE, pp. 1-23.

- Strauss, C. 2015. Language and culture in cognitive anthropology. In: *The Routledge Handbook of Language and Culture*. Ed. By Farzad Sharifian. London and New York: Routledge, pp 386-400.
- Strauss, C. & Quinn, N. 1997. *A Cognitive Theory of Cultural Meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tylor, E. B. 1871. *Primitive Culture*. London: John Murray.
- Van Dijk, T. A. 1993. Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse and Society*, 4: 249–83.
- Van Dijk, T. A. (ed.). 1997. *Discourse as Structure and Process. Discourse Studies: a Multidisciplinary Introduction. I.* London: Sage.
- Wardhaugh, R. 2006. *An introduction to sociolinguistics*. 5th ed. Oxford & Malden, MA: Blackwell.
- White, G. M. [1987] 1995. Proverbs and cultural models. In: D. Holland and N. Quinn (eds), *Cultural Models in Language and Thought*. Cambridge University Press, pp. 151-172.
- Wodak, R. and Meyer, M. 2001. *Methods of Critical Discourse Ananlysis*. London: Sage.
- Wodak, R. and Meyer, M. 2009. Critical discourse analysis: history, agenda, theory and methodology. In: *Methods of Critical Discourse Analysis*, Ruth Wodak and Michael Meyer (eds.). London: Sage.
- Zurdo, M.ª T et al. 2001. "El amor en el refranero de cinco lenguas europeas (Alemán, Español, Francés, Italiano y Polaco)", *Revista de Filología Alemana*, 9: 145-163.

Извори на српском језику

- Влајинац, М. З. 1975. *Жена у народним пословицама*. (ур. Душан Недељковић). Београд: Српска академија наука и уметности.
- Даничић 1871: Daničić, Gj. 1871. *Poslovice*. Zagreb: U Knjižarnici Fr. Župana (Albrechta i Fiedlera) na prodaju.
- Клеут, М. 2010. *Једноставни облици народне књижевности*. Нови Сад: Издавачки центар Матице српске.
- Марковић, Р. 1985. *Бокори: народне пословице на тлу Србије: погледи на живот, друштво и људске вредности: литерарно-теоријски и методичко-наставни аспекти*. Горњи Милановац: Културни центар.
- Мушкатировић, Ј. 2011 [1787]. *Причте илити по простому пословце тјемже сентенције илити рјеченија* (приредио: Милорад Радевић), Нови Сад / Београд: Матица српска / Институт за књижевност и уметност.
- Стефановић Караџић, В. 1969. *Српске народне пословице и друге различне као оне у обичај узете ријечи*. Београд: Нолит.
- Стефановић Караџић, В. 1965. *Српске народне пословице*. Београд: Просвета.
- Томић, Д. 1999. *Српске народне приповетке и пословице.* Нови Сад: Прометеј.
- Шаулић, А. 1962. *Антологија народних пословица и загонетки*. Београд: Народна књига.

- Шаулић, А. 1964. *Народне пословице*. Београд: Рад.
- Шћепановић 2005: Šćepanović, M. 2005. *Vukove srpske narodne poslovice s registrom ključnih reči*. Priredio, pripratne tekstove napisao i Registar ključnih reči uradio Mihailo Šćepanović. 2. izd. Beograd: Jasen.

Извори на шпанском језику

- Álvarez Díaz, J. J. 2007. "Refranes españoles de la mujer y las armas", *Paremia*, 16: 51-62.
- Bergua, J. 1984. *Refranero español.* Madrid: Clásicos Bergua.
- Canellada, M. J. & Pallares, B. 2006. *Refranero espanol: Refranes, clasificacion, significado y uso*. Madrid: Editorial Castalia.
- Cantera Ortiz de Urbina, J. & Gomis Blanco, P. 2007. *Diccionario de fraseología española: locuciones, idiotismos, modismos y frases hechas usuales en español*. Madrid: Abada Editores.
- Cantera Ortiz de Urbina, J. 1994. "Filosofía del amor en el refranero español", *Paremia*, 3: 53-58.
- Cantera Ortiz de Urbina, J. 1995. "Más consideraciones acerca de la filosofía sobre el amor en el refranero español", *Paremia*, 4: 99-104.
- Carbonell Basset, D. 2002. *Diccionario panhispánico de refranes*. Barcelona: Herder Editorial.
- Correas, G. 2000 [1627]. *Vocabulario de refranes y frases proverbiales*. Madrid: Editorial Castalia.
- González Muñoz, I. & Sevilla Muñoz, J. 2002. "Perfranes relativos a las viudas", *Premia*, 11: 85-88.
- Junceda, L. 2006. *Diccionario de refranes, dichos y proverbios*. Madrid: Espasa.
- Martín Sánchez, M. 2006. *Refranes para la vida cotidiana: salud, dinero, amor*. Madrid: Editorial Edaf.
- Panizo Rodríguez, J. 1996. "El amor en el refranero", *Revista de Folklore*, 190: 138-144.
- *Refranero multilingüe*. Centro Virtual Cervantes.

  <http://cvc.cervantes.es/lengua/refranero/Default.aspx>
- Serrano Vivero, F. 1996. "Estereotipo social y refrán", *Paremia*, 5: 175-181.
- Zurdo, M.ª T et al. 2001. "El amor en el refranero de cinco lenguas europeas (Alemán, Español, Francés, Italiano y Polaco)", *Revista de Filología Alemana*, 9: 145-163.

4. циљеви истраживања

Циљеви

Општи, синтетички циљ рада, јесте допринос бољем разумевању два језика и две културе кроз проучавање српских и шпанских паремија о роматичној љубави. Дакле, основни циљ истраживања био је да испитамо на који начин је мотив романтичне односно партнерске љубави имеђу мушкарца и жене

заступљен у српским и шпанским паремијама (и да ли је у њима присутна директивна снага културних модела), са идејом да увидимо сличности и разлике између српске и шпанске говорне заједнице, тако што ћемо испитати да ли поседују исте/сличне културне моделе када је мотив љубави у питању.

Осим општег циља, у раду су формулисана четири специфична циља:

1) Идентификовање тема присутних у корпусу српских и шпанских паремија о љубави,

2) Културно и друштвено-историјско контекстуализовање српских и шпанских паремија о љубави,

3) Компаративни – препознавање сличности и разлика између српског и шпанског корпуса.

Циљ истраживања је да укаже на то да ли је мотив љубави, и у коликој мери, заступљен у српским и шпанским пословицама и изрекама (које као пример усмене књижевности представљају културно и језичко наслеђе ових заједница), и да ли се овај централни појам анализе лингвистички манифестује на исте или сличне начине. Когнитивно-антрополошка и социолингвистичка анализа показаће да ли се одабране пословице могу довести у везу са одређеним културним моделима у српској и шпанској говорној заједници и да ли ти модели поседују директивну снагу. Компаративан приступ ће омогућити ауторки да сагледа сличности и разлике између српске и шпанске заједнице тако што ће испитати да ли оне поседују исте или сличне културне моделе када је мотов љубави у питању, и да ли је (и на који начин), у ове две заједнице присутна директивна снага културних модела што би значило да пословице и изреке нуде препоруке за одређено друштвено и лингвистичко понашање и усмеравају делање чланова друштва.

Пословице, како наводи Вајт (White, [1987] 1995), су лингвистичке форме „упаковане“ као „културна мудрост“, сматрају се ризницом народне мудрости и представљају генерализовано знање и здраворазумско у свакодневном животу. Због тога је један од циљева овог рада идентификација дубљих вредности (као што су, на пример, етичке) и образаца у српским и шпанским паремијама о љубави. Циљ је да се укаже на сличности и разлике које постоје између ове две културе, а које се осликавају у паремијама (имајући на уму да су оне одраз културног и лингвистичког наслеђа српског и шпанског народа), под претпоставком да су те разлике превасходно засноване на друштвено-историјским околностима у којима су ови народи живели.

Пејовић (2014: 203-204, 211-212) истиче да интересовање за паремије није подједнако заступљено у свим културним срединама и да, у случају српског и шпанског језика, постоји више него очигледан дисбаланс у броју паремија и паремиолошких речника, као и разлика у томе када једни и други почињу да их прикупљају: у Шпанији се чувени маркиз од Сантиљане (Marqués de Santillana) још почетком XVI века посветио сакупљању, обједињавању и коментарисању пословица и изрека а још потпунији рукопис даје Гонсало Кореас (Gonzalo Correas), који је почетком XVII века (1627. године) објавио компилацију пословица и изрека и других сродних формула у шпанском језику.

На широј територији наше земље народне пословице су записиване, скупљане и проучаване током XVIII века (Марковић, 1982: 201): српски просветитељ Доситеј Обрадовић уноси бројне народне пословице у своја књижевна остварења; збирка народних пословица истакнутог паремиолога Јована Мушкатировића је објављена у Бечу 1787. године, а најпознатији српски фолклориста Вук Стефановић Караџић објављује 1836. године на Цетињу чувену збирку под називом *Српске народне пословице* (Марковић, 1982: 202).

Због горе наведених разлика, које ће се узети у обзир приликом анализе, истраживање има за циљ и да укаже на који начин паремије у обе заједнице осликавају њихов историјски и културни контекст. Истраживање ће пружити једну ширу слику о сличностима и разликама између Србије и Шпаније како бисмо стекли увид у неке тачке спајања и раздвајања ове две друштвене и језичке заједнице.

Ауторка полази од претпоставке да је мотив *љубави* присутан и у српској и у шпанској паремиологији. Циљ је да се прикупљањем и анализом пословица који се тематски могу довести у везу са овим појмом утврди постојање истог или сличног когнитивног културног модела. Разлог за одабир оваквог корпуса лежи у томе што су пословице, како наводи Вајт (White, [1987] 1995), лингвистичке форме које могу пружити одређен ниво уверљивости и убедљивости тиме што у „упаковане“ као „културна мудрост“ (*cultural wisdom*). Исти аутор (White, [1987] 1995: 151-152) наводи да се пословице сматрају ризницом народне мудрости и стилизоване изреке за које се претпоставља да представљају здраворазумско у свакодневном животу. Идеја да пословице представљају генерализовано знање, примењено на тумачење појединих догађаја, указује на то да пословице могу да нам пруже информације о културним моделима. Мисли изнете у пословицама представљају „добро познате истине“ а начин на који оне, когнитивно и језички, добију таква значења може нам пружити увид у организацију културних модела који се налазе у њиховој основи. Пословице дају тумачење одређених радњи или догађаја у оквиру општег, заједничког модела понашања и оне се баве моралом, вредновањем и обликовањем правца деловања. Самим тим, било да су вредносне тврдње које су присутне у пословицама експлицитне или имплицитне, такве тврдње пословицама дају директиву снагу у виду препорука за жељени правац деловања. Директивна снага лежи у томе што пословице имају ефекат сугестија, препорука или наредби.

Овакво виђење пословица представља једно од полазишта за ово научно истраживање, које има за циљ да одабиром српских и шпанских пословица и изрека повезаних са темом *љубави* испита њихову директивну снагу. Дакле, циљ ће бити да се укаже на то да ли се пословице у оба језика користе на исти или сличан начин и да ли им се може приписати директивна снага, имајући у виду идеју да су оне, било екплицитно или имплицитно, препоруке за одређено деловање односно понашање, и представљају савете, сугестије или чак наредбе (White, 1987: 151-152).

Хипотезе

Полазећи од општих циљева рада, кандидаткиња је формулисала смо следећа истраживачка питања

на која ће одговорити анализом одабраног корпуса:

1. Које теме се обрађују унутар опште групе српских и шпанских пословица и изрека о љубави? На који начин можемо класификовати одабрани корпус како бисмо имали јаснију слику о љубавним темама којима се пословице у ова два језика баве?

2. Које су теме исте, сличне или различите у српској и шпанској говорној заједници? Да ли нам одабрани корпус омогућава да увидимо неке тачке спајања и раздвајања ове две друштвене и језичке заједнице?

3. Које вредносне обрасце рефлектују српске и шпанске пословице и изреке о љубави? Можемо ли, и у којој мери, стећи увид о њиховој контекстуализацији? На који начин паремије у обе заједнице осликавају њихов друштвени, културни и историјски контекст? Можемо ли извући закључке о томе како српска и шпанска заједница концептуализују свет, односно љубав, путем овог облика усмене народне мудрости?

4. Која је улога паремија и шта мотивише њихову употребу, односно које функције паремије врше у српском и шпанском друштву (морална функција, да процене и оцене нечије понашање, да саветују, да убеде, да упозоре, ...)? Да ли су, и на који начин, конструисане друштвене вредности и норме у српској и шпанској заједници путем културних модела садржаних у пословицама и изрекама?

5. Да ли пословице и изреке у оба језика, у којој мери и на који начин, садрже директивну снагу и имају за циљ да усмеравају понашање чланова друштва?

5. очекивани резултати

Очекивани резултати ауторке су да на основу анализе одабраних примера из прикупљене паремиолошке грађе уочи основне идеје и поруке, као и подударности и неподударности између српских и шпанских пословица и изрека, и утврди на који начин говорници шпанског и српског језика у својој слици света концептуализују љубав помоћу ове врсте језичких облика. Љубав представља општи оквир на основу ког ће бити извршен одабир пословица за анализу, а ауторка очекује да ће на основи извршене анализе бити у могућности да сагледа и испита контексте у којима се оне користе и културне моделе који се налазе у њиховој основи. Компаративна анализа српских и шпанских пословица омогући ће да се увиде заједничке или супротстављене идеје и обрасци културног знања о људима, свету и животу уопште, виђених кроз перспективу љубави.

Очекује се да ће резултати овог научног истраживања, у виду когнитивно-антрополошко-социолингвистичке анализе, показати да ли српска и шпанска језичка и друштвена заједница деле исте

когнитивне културне моделе када је у питању концепт *љубави* и да ли је, и на који начин, у обе заједнице на снази директивна снага тих културних модела.

6. план рада

Након уводног дела следи теоријски приказ основних концепата који се тичу виђења појма културе кроз историју, где су изложене неке од дефиниција културе које ауторка сматра релевантним за овај научни рад. Осим појмова културног знања и културних модела из перспективе когнитивне антропологије, као и критичке социолингвистике, рад се осврће и на појам директивне снаге културних модела. Изложене су и основне идеје о интеракцији језика, културе и друштва. У теоријском делу рада посебно поглавље посвећено љубави као централном појму анализе и виђењу ових концепата у западним културама. У складу са дефинисаним предметом и општим циљевима истраживања, ауторка ће образложити мотивацију за одабир мотива љубави, као и мотивацију за одабир српских и шпанских народних пословица као корпуса на ком се врши истраживање.

Након теоријског оквира, следи методолошки оквир рада. Дат је сажет приказ значаја квалитативих истраживања у критичкој социолингвистици и когнитивној антропологији, уз образложење за одабир квалитативног приступа анализи. С обзиром на интердисциплинарни карактер истраживања, у овом одељку се ауторка бави и концептима као што су: квалитативна анализа пословица, компаративна социолингвистичка анализа, анализа дискурса.

Осим теоријско-методолошког дела рада, и водећи се специфичним циљевима истраживања и истраживачким питањима, следи корпусно истраживање. Корпус чине српске и шпанске народне пословице а све наведене примере из корпуса коришћеног у анализи повезује исти мотив – љубав. Пословице су прикупљене из српских и шанских штампаних и дигиталних извора. Главни корпус српских народних пословица чине штампана издања *Српске народне пословице и друге различне, као и оне у обичај узете ријечи* које је сакупио Вук Стефановић Караџић (1965), *Српске народне пословице: Сабрана дела Вука Караџића IX* (Karadžić, 1849/1987), збирка *Жена у народним пословицама* коју је објавио Милан З. Влајинац (Влајинац, 1975), *Антологија народних пословица и загонетки* (Шаулић, 1962) где су унете и старије пословице од Вукових, као и одабране пословице из Доситејевих дела, а узете су пословице од Вука Караџића и Јована Мушкатировића, *Једноставни облици народне књижевности* које је приредила Марија Клеут (Клеут, 2010), *Српске народне приповетке и пословице* које је сабрао Дејан Томић (Томић, 1999), *Причте илити по простому пословце тјемже сентенције илити рјеченија (*Мушкатировић, J. 2011 [1787]), *Српске народне пословице и изреке из богате заоставштине Вука Стефановића Караџића и умотворине које је сакупио приређивач* (Марковић, 2005). Главни корпус шпанских народних пословица чине штампана издања *Refranero español* (Bergua, 1984), *Refranero español: Refranes, clasificación, significación y uso* (Canellada & Pallares, 2001), *Refranes, proverbios y sentencias* (Calles Vales, 2005), *Diccionario de refranes*, prólogo de Gonzalo Torrente Ballester (Junceda, 2003), као и дигитални корпус *Refranero multilingüe* (Centro

Virtual Cervantes). Значајна су и три рада која се баве компатаривном анализом појма љубави у шпанским пословицама и пословицама не неколико других језика (Cantera Ortiz de Urbina, 1994; Cantera Ortiz de Urbina, 1995; Zurdo et al., 2001), који су такође коришћени као извор шпанских паремија о љубави.

7. методе истраживања

Полазећи од претпоставке да пословице осликавају начин на који људи доживљавају свакодневне ситуације или проблеме и реагују на њих (White, 1987: 156), најпре ће бити извршен одабир српских и шпанских пословица (из релеватних српских и шпанских извора) које се користе на исти или сличан начин, односно у истим или сличним животним ситуацијама и контекстима, а које су директно или индиректно у вези са љубављу. Дакле, када је метода прикупљања података, односно пословица и изрека у питању, узорак представљају српске и шпанске пословице и изреке које се директно могу довести у везу са мотивом љубави ексцерпиране из српских и шпанских штампаних извора и дигиталних корпуса.

Након одабира корпуса следи фаза у којој ће бити разврстане према темама које се обрађују унутар опште групе српских и шпанских пословица и изрека о љубави. Потом се вршимо њихову систематизација на основу уочених когнитивних културних модела, као и квалитативна социолингвистичка анализа и критичка анализа дискурса. С обзиром на двојезичан корпус који обухвата паремије на српском и шпанском језику, биће коришћен и метод компаративне анализе пословица и озрека.

Дакле, када су методе истраживања у питању, приликом анализе корпуса биће коришћени следећи методолошки поступци:

- квалитативна социолингвистичка анализа
- критичка анализа дискурса
- компаративна анализа пословица и изрека.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА: Кликните да бисте почели унос текста.

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Ивана Георгијев, мастер, подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области критичке социолингвистике и когнитивне антропологије.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је проф. др Јелена Филиповић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидаткиње Иване Георгијев и предложене теме докторске дисертације *Когнитивни културни модели: ‚љубав‘ у српским и шпанским паремијама*, а да се за ментора именује др Јелена Филиповић, редовна професорка Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

др Јелена Филиповић,

редовна професорка

др Анђелка Пејовић,

редовна професорка

др Ксенија Шуловић,

ванредна професорка

У Београду, 4. фебруара 2018.